

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korong,
Egy hónap ..... 2 korong

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korong,
Egy hónap ..... 2 k. 0.9

HIRDELÉSEK:
Egy soros hirdetésre 20 fillér,
minden követhetőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvénytársaság,
Gózséfi főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, május 13.

Megingott az orosz front Uzsoknál is.

Budapest, május 12. (Hivatalos.) Orosz harmadik és nyolcadik hadsereg veresége napról-napra súlyosbodik. Rendetlen, részben felbomlott oszlopokban özönlenek vissza a csapatok és ezeknek a hadseregeknek a csapatai Jaroslau, Przemysl és Chyrow irányában, Sanok és Lysko közti területen keletfelé menekülő erős ellenséges erőket Poligródon és Belányon át előrenyomult oszlopaink dél felől támadják.

Győzelmes csapataink további üldözése folyamán Alsó Wissloket átérték, Rzeszowot elfoglalták, Dynow, Sanok és Lisko birtokunkban van.

Nyugat- és Közép-Galiciai eddigi rendkívüli sikerünk következtében orosz kárpáti arcvonalnak uzsoki szorosától keletre eső része is inogni kezd. Német és osztrák-magyar csapatok már itt is egész arcvonalon támadásba mentek át. Ellenség pedig Turka körül Orawa és Opor völgyekben visszavonulóban van.

Visztulától északra csapataink Nidán keresztül előre nyomultak.

Délkelet-Galiciában nagy orosz haderők Dnyeszteren át Horodenka irányában törtet előre. Jalescykit kiűrtették. Hareok tovább tartanak. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Ministerelnökség sajtóosztálya.)

Sikertelenek a francia áttörési kísérletek.

Berlin, május 12. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Ellenséges repülők tegnap bombákat dobtak Brügge belga városa, anélkül, hogy hadikárt okoztak volna.

Yperntől keletre skót felföldi katonák által védett fontos magaslatot foglaltunk el.

Dünkirchent tovább bombáztuk.

Dixmündentől keletre lelőttünk egy angol repülőgépet.

Franciák Caraenoy és Neuville között (Arrastól északra) általuk elfoglalt árkot megtartják, egyébként ellenség összes áttörési kísérletei tegnap is eredménytelenek voltak. Ellenség főképpen Weivellestől keletre és délkeletre levő állásainkat, a Loretto magaslatot, Ablein Caraenoy helységeket és Arrastól északra és északkeletre levő állásainkat támadta. Összes előretörések ellenség igen súlyos veszteségei mellett összeomlottak.

Ellenségnek egy kísérlete, hogy Hartmansweilerkopfot tőlünk visszafoglalják, kudarcot vallott; francia alpesi vadászok erős tüzésre elűzték őket, behatoltak ugyan a csucson levő erődházunkba, de nyomban ismét kiverték őket.

Keleti hadszíntér:

Sawle mellett eldöntetlen ütközet folyik. Bzina mentén egy orosz zászlóalj, amely megkísérelte folyón való átkelést, megsemmisítettünk.

Délkeleti hadszíntér:

Kárpátok és Visztula közti üldözésünk teljes erővel tovább tart. Ellenségnek egész arcvonalon további súlyos veszteséget okoztunk. Így a negyedik számú gyalogezred egy zászlóalja egymaga tizenegy tisztet, köztük egy ezredes, négyezeröttszáz főnyi légénységet fogott el és négy ágyút, egy fogatos géptegyverosztályt és egy méthavonatot zsákmányolt.

Szövetséges csapatok Sanok és Dynow közt átkeltek San folyón. Tovább északnyugatra elértük Rzeszow—Mielec vidékét.

Kárpátokban Stryj jobb és bal partján harcoló csapatok ellenséget kivetettek állásaiból. Legfőbb hadvezetés. (Ministerelnökség sajtóosztálya.)

Az új köteleesség.

Arad, május 12.

Ma kezdődött meg a második hadikölcsön jegyzése. Azon a napon, amelyen csapataink visszafoglalták Rzeszowot és Sanokot, ezt a két, Przemysl felé néző galiciai várost és fontos vasúti gőcpontot. Azon a napon, amelyen mind komolyabb hírek erősítik meg a pár napja még halványan pislogó reményt, hogy Olaszország a semlegesség és a béke álláspontján fog maradni.

Hareteri diadalaink és a fordulóponthoz álló diplomáciai helyzet nem köthetik le annyira figyelmünket, hogy az új hadikölcsönben való részvétel köteleességéről megfeledkezzünk. Aki azt mondja, hogy „én megtettem a magamét, amikor az első hadikölcsönből jegyeztem”, hasonlatos lenne az olyan katonához, aki, miután egy csatában részt vett, befejezettek tekinté a maga részéről a háboru ügyét. Ilyen katonát nem lehet elképzelni s akinek módja marad arra, hogy az új hadikölcsönből is jegyezzen, nem térhet ki a köteleesség elől.

Nagyon sokan vannak, akiknek ép a második hadikölcsön jegyzéséig alakult ki olyanná a vagyoni helyzetük, hogy a hazaias alkalmat tőkebefektetésre használhatják. A rendkívül kedvező áron értékesített gabonafélék, élelmi cikkek, vágóállatok, lovak és egyebek révén tekintélyes, azelőtt el se képzelhető jövedelemhez jutott az ország közönségének nagy része. De a gazdákon kívül jó keresetbe jutottak azok az iparosok, a kik a hadsereg szükségleti cikkeket készítenek, s azok a kereskedők, a kiknek a termények, élő állatok és hadsereg-szükségletek közvetítésében részük lehetett. A kedvező forgalomra és a keresetekre jel-

lemző a pénzbőség, a mely hónapok óta rég nem tapasztalt mértékben mutatkozik.

Ez nyújt biztos kilátást az új hadikölcsön nagy eredményére. A legszívárabb lelkiületre vallana, ha azok, a kik a jobb keresetet, sőt a vagyonosodást a háborunak köszönhetik, elvonnák és eltagadnák tőkéiket, a mikor a háboru további sikeres folytatása érdekében kell azokat fölhalmozni. A mikor azt nem is áldozatként kérik tőlük, hanem a megszerzett tőkének igen kedvező gyümölcsösztetésének módját kínálja az állam.

Az új hadikölcsönnek — és még inkább, mint az elsőnek, — az is a célja, hogy az elrejtett, forgalomba nem adott, otthon gyűjtött tőkéket szólítsa elő. Jegyzőinkre, lelkipásztorainkra, tanítóinkra és mindazokra, a kik a néppel érintkezésben vannak és meggyőződésükre hatni tudnak, hárul a feladat, hogy az ily tőkék birtokosait a hadikölcsön jegyzésére rábírják. A nyugtalanság, a mely a háboruban a végpusztulást sejtette, bizonyára eloszlott. Kevés eltéréssel minden a rendes medrében megy; senkinek sincs oka arra, hogy az ezüstjét, vagy a bankóját elásva, vagy szalmazsákba dugva tartsa.

A hadikölcsön háromféle módozáttal mindenféle izlésnek eleget tesz a kormány; azoknak, a kik rövidebb lejáratu tőkebefektetésnek szánják a jegyzett összeget, azoknak, a kik hosszabb időre akarják a magas kamatozást biztosítani s azokat, a kik az árfolyamkülönbséget nyereségére számítanak.

Magától értetődik, hogy az első nap jegyzése nem lehet jellemző a

hadikölcsön kilátásaira. Az első hadikölcsönrel is a jegyzések oroszlanrésze és a legnagyobb összegei a jegyzés utolsó napjaira estek. E mellett a mostani hadikölcsön jegyzési határideje két hét, míg az elsőnél csak nyolc nap volt.

Két hét alatt mindenki el fogja végezhetni magával, hogy mit várhat tőle a háza; és a mit adhat, azzal bizonyára nem fog késni. Mindenesetre jó lenne, ha a példaadó, követőket serkentő jegyzések minél előbb megtörténnének, hogy azok hatása ne csak a követők számában, hanem a jegyzés arányaiban is megnyilatkozzék.

A sikerek robogó utját járják katonáink. A kiknek nem fegyverrel kell hozzájárulni a végleges teljes győzelemhez: mi, az itthonmaradotak ne maradjunk el mögöttük!

Miért drága a tengeri liszt Aradon?

(Vita a város közgyűlésén.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 12.

Amit heteken át a közönség és a város különböző bizottságaiban számtalanszor panaszosan szóvá tettek, ma Nagy Sándor dr. a város közgyűlésén a polgármester havi jelentésének kapcsán tette bírálattá tárgyává és kérdést intézett a tanácshoz, miért van az, hogy a város közönsége ma is 41 koronáért kapja a tengeri lisztet, sőt a múlt hónapban 43 korona 50 fillért fizetett, míg a vármegyei közönség, amely ugyancsak az aradi malmoknál vásárolja, csak 37 korona 30 fillért fizet, sőt ebből egy koronát vissza kap közlelmezés alapjára.

Azt a kérdést vetette fel Nagy Sándor dr., hogy hol van a hiba, mert bíbának kell lennie, ha a malmok a két törvényhatósággal szemben kétféleképpen járnak el. Annak fejtegetése után, hogy a városi szakbizottság oly magasan állapította meg a tengeri lisztnek az árát, azt konstatálja, hogy a város tanácsa a malmokkal nem is alkudott, mert félreértette a maximális árak megállapításáról kiadott miniszteri rendeletet és úgy értelmezte, hogy a legmagasabb árát meg is kell adni a lisztet szállító konzorcionális malmoknak. A vármegyei árak bizonyítják, hogy nem kell, mert le lehet alkudni belőle. Beszél több molnárral, akik mind azt mondták, hogy 37 koronás ár mellett ők már igen jól keresnek. Nem akar konkrét indítványt tenni, csak azt akarja, hogy a jövőre orvoslás történjék és kéri a tanácsot, hogy okuljon a tapasztalatokon és alkudjék a malmokkal, eszközöljön ki tőlük olcsóbb árakat. Ha nem adnák meg, akkor szerződjenek a város más malmokkal.

A felszólalásra Varjassy Lajos polgármester reflektált és kijelentette, hogy a lisztárakat a törvényben kijelölt faktorok, a tanács, a kamara és a gazdasági egyesület képviselői és pedig a törvényesen megengedett árakat állapították meg. Ez akkor történt, amikor a városnak nem volt gabonája, hanem a malmok előlegezték és kitizettek a város helyett 800,000 koronát az Országos Gazdasági Bizottságnak. A gabonát májusban kapta meg a város és ezt is messziről hozzák, úgy, hogy a fuvar megdrágítja. Csak most kezd bővebben érkeznii az áru a közeli vidékekről és valószínű, hogy az árak is is fognak szállni.

A kamara szerepét az ár megállapításnál akarta igazságos megvilágításba helyezni Varjassy Lajos dr., aki rendkívül figyelemmel hallgatott és tárgyilagos érvekben gazdag beszédében azt a tényt bizonyította, hogy a város sokkal rosszabb helyzetben volt a malmokkal szemben, mint a vármegye. A városnak az volt áprilisban a főadata, hogy a lakosságot az éhínségtől megmentse és ezt csak a malmok előzékenységének köszönheti.

Mikor a lisztutalvány-rendszer életbe lépett, volt utalvány, de nem volt liszt. A város az egész országra példaadóan megalakította a konzorciumot, de a malmoknak nem volt tengerijük. Ha a város nem állapítja meg akkor 43 korona 50 fillérben a liszt árát, a tengeri nem jön Aradra és a lisztutalványokat nem lehetett volna beváltani. A vármegye felhasználta a város szerzette tapasztalatokat, de meggarantálni is tudta a malmoknak, hogy a vármegye területéről kapnak tengerit, míg a város messze tájakról volt kénytelen a malmok által azt megvételni. Az bizonyos — mondotta Varjassy dr. — hogy a tengeri maximális árának meghatározása és a Gazdasági Bizottság rekvirálása közt nem volt meg a kívánatos egyöntetűség és ez a rendszertelenség a praxisban azzal bosszulta meg magát, hogy a papíron álló árért tengeri nem volt kapható. Mikor a tengeri rekvirálását a kormány elhatározta, akkor a bizottság is nagyobb árat volt kénytelen adni, mint amennyit a miniszteri rendelet maga állapított meg. Jobb helyzetbe volt a vármegye azért is, mert neki volt tengerije bőven, több mint amennyire szüksége volt, míg a városnál megfordítva állott a helyzet. A tanács tehát a jó apa gondosságával járt el, mikor a konzorciumnál biztosította a lisztet, de kijelentheti, hogy egy fillérrel sem adott többet érte, mint amennyit a miniszteri rendelet megenged. Ha alacsonyabban szabja meg az árt, akkor kielégítette volna papíron a szociális érzésnek megfelelő feltételt, de nem az éhséget. Nem akarja védeni a malmokat, de figyelmeztet arra, hogy ezek nagy interkaláris kamatvesztéseket szenvedtek az által, hogy későn kapták az állami tengerit.

Majd statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy milyen óriási árkülönbségek voltak ez országban és 34—48 korona közt váltakoztak az árak. Arad nem tartozik a legmagasabb áru helyek közé. A bajt nem lehet lokálisan gyógyítani, hanem a kormánynak kell egységes tengeri liszt árakat megállapítania. Hogy ez milyen szempontok tekintetbe vételével történjék, arról a tanács is gondoskodhatik és ezért ajánlja, hogy a tanács és a kamara együttesen bizassék meg eme szempontok feltárással.

Ujból felszólalt Nagy dr. és azt vitatva, hogy egy a polgármester mint Varjassy dr. adataiban tévedések vannak, ismét azt jelentette ki, hogy a tanács részéről jóhiszemű tájékoztatatlanságot lát e kérdésben, mert amit a vármegye tisztviselői utánjárásal, alkudással eltudtak érni a malmoknál, amelyek busásan keresnek a tengeri lisztet, azt a város tisztviselői is megszerezhetik a jövőben a közönség részére, amely egyseppel sincsen jobb helyzetben, mint a vármegye lakossága.

— Nem sokat ér, ha behatározzák nekünk, hogy miként jött létre a legmagasabb ár, — mondotta Műlek Lajos dr. — azt tessék megmondani, miként lehet a legalacsonyabbért lisztet kapni. Teóriákkal nem lakunk jól. Ajánlom, hogy a tanács foglalkozzék a lisztárak csökkenésének kérdésével. (Általános helyeslés.)

A közgyűlés az érdeklődéssel hallgatott vitával szemben nem foglalt állást, hanem tudomásul vette a polgármesteri jelentést

Két milliót jegyez a város az új hadikölcsönre.

(A jegyzés első napja az aradi aláírási helyeken.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 12.

A második magyar hadikölcsön jegyzésének első napja volt ma. Előreláthatólag épen oly hatalmas sikere lesz a második hadikölcsönnek is, mint amilyen kitűnő, szinte alig várt eredménnyel végződött az első. Csak május 26-ikán jár le a jegyzés határideje és így még két heti idő áll az aláírók rendelkezésére, de már a mai, első napon is minden aradi pénzintézetnél történtek jegyzések és a közönség nagy érdeklődést tanúsított a kölcsön módzatai iránt. A hadikölcsönnek mindkét fajtája, a hat százalékos, valamint az öt és fél százalékos igen előnyös vagyoni befektetés és így nemcsak a hazafias kötelesség, de a józan előrelátás is azt diktálja, hogy minél többen és minél többet jegyezzenek a magyar hadikölcsönre. Ugyanazoknál a pénzintézeteknél, amelyek az első hadikölcsön jegyzési helyei voltak, lehet most is jegyezni és a pénzintézetek a legmesszebbmenő előzékenységgel tájékoztatják az utbaigazításért hozzájuk forduló közönséget.

Ottenberg Tivadar udvari tanácsos, az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatója a jegyzés első napjának lefolyásáról az Aradi Közlöny munkatársának a következőket mondta:

— Már az első napon is több jegyzés történt, de a nagyobb jegyzések csak későbbre várhatók. A közönség az első napokon inkább csak informálódik és tájékoztatást kér, a jegyzések csak később történnek.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál a mai napon 32,000 korona összegű jegyzések történtek, de a nagyobb jegyzések csak későbbre várhatók.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál több kis tételeiben 25,000 koronát jegyeztek az első napon. Igen nagy érdeklődés mutatkozott a hadikölcsön iránt és különösen az utolsó napokra nagyobb összegű jegyzések vannak kilátásban.

Az Aradi Ipar- és Népbankban 22,800 korona értékű aláírás történt az első napon, az Aradi Általános Takarékpénztárnál ma 12,000 koronát jegyeztek és általában minden pénzintézetnél történtek kisebb-nagyobb jegyzések, de a jelentékenyebb összegű aláírások csak később történnek, mert a testületek legtöbbje még nem döntött a felett, mekkora összegű hadikölcsönt jegyezzenek. Arad városa mai közgyűlésén elhatározta, hogy az autobuszok vételárából befolyó összeget, 253,000 koronát hadikölcsönjegyzésre fordítja. Ezzel azonban még nem merül ki a város jegyzése, mert hétfőn ül össze a pénzügyi bizottság, amely a további jegyzés felett fog határozni. Valószínűleg még 1,900,000 koronát fog jegyezni a város, míg az első hadikölcsönből csak egy milliót jegyzett.

Az aradi ügyvédi kamara tízezer korona értékű hadikölcsönt jegyzett.

Magánosok is szerepelnek már nagyobb összegekkel az első nap aláírói között, így például Kerpel Izó könyvkereskedő a Polgári Takarékpénztárnál 10,000 korona összegű hadikölcsönt jegyzett.

Hadikölcsönt jegyez a tisztelt Ház.

(A képviselőház ülése.)

Távirati tudósítás.

Budapest, május 12.

Ma folytatták a hadsereg ellen elkövetett bűnök megtorlására vonatkozó törvényjavaslat részletes tárgyalását.

Igen érdekes ajánlatot terjesztett a Ház elé a képviselőház gazdasági bizottsága. Azt, hogy a gazdasági alap fölöslegét, 200.000 koronát, fordítsák hadikölcsön jegyzésre. Az ajánlatot a Ház egyhangulag elfogadta.

(Módosítják a veszélyes 11. szakaszt.)

Szász Károly elnök háromnegyed tizenegykor nyitotta meg az ülést. A hadiszállítási visszaélésekről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásánál

Vázsonyi Vilmos a 11. szakaszhoz a következő módosításokat terjesztette elő:

„Aki a háború idején olyan büntetést, vagy vétséget követ el, amelynek folytán a fegyveres erő érdekeinek közvetlen veszélyeztetése állott elő, vagy pedig a hadviselés érdekeinek lényeges sérelme következett be és ezt az eredményt előre láthatja, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, öt évig tartható börtönnel büntetendő.

Nem alkalmazandó ez a rendelkezés, ha a büntettnak, vagy vétségnek az 1878. évi 5. t. c. szerint államfogház a büntetése, ha a büntett, vagy vétség sajtó útján követtek el és az 1914. évi 60. t. c. alá eső vétségek esetében, tudniillik a rágalmaszás és a becsületsértés esetében.

Balogh Jenő igazságügyminiszter hozzájárult a módosításhoz, mire a Ház Vázsonyi módosítását elfogadta.

A 18. szakasznál Eszterházy Mór gróf új bekezdést indítványoz, amely kimondja, hogy a törvény 3. ik paragrafusában felsorolt büntetéseket és vétségeket esetekben a bíróság kimondhatja azt, hogy az elítélt esetleg a közszállításközből kizárható.

Balogh Jenő igazságügyminiszter hozzájárul a módosítványhoz és a Ház a szakaszt Eszterházy új bekezdésével el is fogadta.

(A visszaható erő.)

A 16. szakasznál Vázsonyi Vilmos kéri, hogy a védelem jogait kellőképpen biztosítsák, Balogh Jenő igazságügyminiszter felszólalása után a szakaszt eredeti szövegében elfogadták.

A 17. szakasznál Niemesny Mihály előadó módosítást terjesztett elő, a mely nemcsak a kincstár valóságos kárának, hanem az eszményi kár megtérítésére is módot nyújt.

Simonyi-Semadam Sándor elfogadja a módosítást, azonkívül javasolja, hogy biztosítások az olyan követelés is, a mely nincs ugyan összeköttetésben a szállítással, azonkívül biztosítások minden olyan követelés, a mely az eladott, vagy elszállított áru előállítására fordított munkabér, vagy pedig a szerződés szerűen szállított anyagra vonatkozik. A bankok visszanyait ajánlja a kormány figyelmébe.

Huszár Károly: Igen, a 49. százalékre dolgozó bankokét, (Nagy zaj a baloldalon.)

Simonyi-Semadam Sándor: Történtek esetek, hogy a szállítók szállítottak a hadseregnek és az áru átvételét igazoló szállítójeggyel a bankokhoz mentek és a hadseregnek levő követeléseiket ott eskompiálták. Lenet, hogy a bankok jóniszeműleg és korrektul jártak el, de az is bizonyos, hogy senki több jogot nem ruházhat masra, mint a mennyi neki van.

Balogh Jenő igazságügyminiszter kijelenti, hogy Simonyi-Semadamnak a bankok eljárására vonatkozó ügyelmeztetését különösen figyelembe fogja venni, a munkabérek ügyében előterjesztett módosítását pedig elfogadja. (Helyeslés és taps a népparton.)

A Ház a 18. paragrafust módosított formájában fogadja el.

A 24. szakasz a visszaható erőre vonatkozó rendelkezést tartalmazza.

Sághy Gyula javasolja, hogy a 24. szakaszt újabb megfontolás és szövegezés céljából küldjék vissza az igazságügyi bizottságnak. (Ellentmondás a jobboldalon.)

A törvényjavaslatot ezután általánosságban elfogadták.

Jakabffy Elemér előadó elfogadásra ajánlja a hazaárutók vagyoni felelősségéről szóló törvényjavaslatot.

A Hámori—Mladin-per a nagyvárad esküdtek előtt.

(A védőbeszéd. — A vád és védelem csatája. — Nemzetiségi ügyet lát az ügyész. — A tárgyalás kilencedik napja.)

— Kiküldött munkatársunk távirati tudósítása. —

Nagyvárad, május 12.

A nagyvárad esküdtek még ma sem hozhattak verdiktet a rendkívül vontatottan és elnyújtottan tárgyalt Mladin-ügyben. Verdikt csak pénteken lesz, akkor se hamarosan, mert az elnök déli enivaló magukkal hozását ajánlotta az esküdteknek. Ma a védő napja volt. Medvigy Gábor dr. elegánsan és keztüös kézzel vette ma is, mint a tárgyalás folyamán az ügyet, ellenben az ügyész — mint már tegnap is pedzette — nemzetiségi izzel akarta motíválni az ügyet és a váradai tárgyalástól távol álló volt aradi védőt támada.

Nem Hámori pere és nem Mladinéé.

Délelőtt fél kilenkor nyitotta meg a folytatolagos tárgyalást Szöllösy Gyula elnök. Miután a vádottat bevezették, az elnök felhívta a védőt, hogy mondja el védő beszédét.

— Tekintetes esküdtbírószág, igen tisztelt esküdt urak — kezdte meg nagy figyelem között Medvigy Gábor dr. jogi tudással fölépített hatásos védőbeszédét. — Három tűz közt kell felszólalnom, azonban nyugodtan kezdek hozzá feladatomhoz, mert velem van a tények igazsága. Be kell vallanom, hogy a védőbeszéd szuggeszio hatása alatt állok magam is. Nem lehet kétségbe vonni, hiszen bizonyos, hogy Mladin Miklós a vádott megkísérelte a sértett, Hámori László dr. megölését.

Meg kell ismételnie — mondotta folytatolag — azt, amit már a tanuvallomások során kijelentett: hogy ez a per nem Hámori pere, nem is Mladinéé, hanem egyedül és kizárólag Mladin Miklós jogesete. Hogy a jogesetet megvilágítva a tiszta igazságnál megmaradjon, három momentumot ki kell zárnia fejtegetéséből: a sértett egyéniségét, a politikát és az esküdteknek a szakbírószághoz való viszonyát. Ezután az esküdtekhez intézett kérdések magyarázatával foglalok részletesen, majd rátér annak a viszonyok ismertetéséhez, amely Hámori és Mladin Miklós között volt.

Jogos, de méltánytalan eljárás.

— Előre kell bocsátanom, — szól a védő — hogy azt tartom: Hámori semmi jogtalant nem tett Mladinnal szemben. Amikor az eladósodott ember terheitől szabadulni igyakerett és törlési engedélyt kért Hámoritól, hogy házait eladnassa, Hámori megtagadta a törlési engedély kiadását. Követelése, valamint a Kürtösi Takaréké is kellő fedezetet talált volna Mladin negyedik házában, azonban Hámori még a saját érdekei ellenére is megtagadta a törlési engedély kiadását. Ez az eljárás lehetett jogos, de méltánytalan volt. Tisztelt esküdt urak: méltóttassanak csak emlékezni arra, hogy az aradi esküdtbírószág előtt, mielőtt még a Mladin ügyében a védőbeszéd elhangzott volna, az esküdtek azt kérték, hogy adja föl nekik a bíróság azt a kérdést is: „Igaz-e,

Springer Ferenc nem fogadja el a javaslatot. Lakojon a hazaáruló életével, de vagyónával csak akkor, ha nincsenek hozzátartozói. Apák bűnéért gyermekek nem lakolhatnak.

A vitát ezután félbeszakítják, az elnök kihirdeti, hogy a Ház legközelebbi ülését pénteken tartja, napirenden a mai javaslat vitájának folytatásával. A Ház ezután áttér az interpellációkra, amelyekről külön számolunk be.

hogy Hámori Mladinékat tönkretette? — Mert mi történt a törlési engedély megtagadása után? Dobra került Mladin három háza, amelyek árából tartozásait rendezhette volna. Elképzelik önök: milyen állapotban lehetett ekkor Mladin Miklós? Ugyanekkor Hámori levelet írat neki, hogy ha nem fizet 2400 korona évi bért a korcsmahelyiségért, kiteszi az tizletből és ő maga szerzi meg az italméresi jogot. Milyen lelki állapotban lehetett ekkor Mladin? Vajon aludt-e azon az éjszakán? Azonban a kétségbeesés nem segít: kenyér kell a gyermekeinek és Mladin fölmege a község házához, hogy beperelje apró adóseit. Itt történt találkozás a Hámorival, akit kérlelni akart. Sértett meglátja az elébe lépő Mladint. Vajon milyen arckifejezése lehetett ekkor Hámorinak? Természetesen saigoru, elutasító. A pillanat hatása alatt megtörténik a merénylet.

A tett után Mladin nem úgy tesz, mint közönséges gyilkos tenne, hanem egyenesen hazamegy, mint a barom a mezőről. Mindez bizonyítja, hogy olyan fölindulásban volt, amely az indulatot kizárja.

Miért nem vallott Mladinné?

— Lehetséges, sőt valószínű, hogy Mladinné is volt része az ügyben. Hiszen különben is mindennek, a mi a Mladin házban történt, az asszony volt a mozgatója. Bizonyos az is, hogy Mladinné el volt keseredve Hámori ellen, aki — ha jogosan is — de kíméletlenül, könyörtelenül járt el velük szemben. Mladinné része a jogesetben nincs bizonyítva. Nem is tartozik tehát reánk, hogy Mladinné megakarta-e ölni Hámorit, vagy nem. Mladinné az aradi tárgyaláson nem hallgatták ki, most pedig nem tett vallomást, Mladinné igen is akart most vallomást tenni, de a vele kompromisszumot akaró tárgyalások következtében azt a tanácsot adtam neki, hogy tagadja meg a vallomástételt. Minek mondta volna el itt az esküdtbírószág előtt, hogy mi történt a merénylet után náluk otthon, hogy sirtak a merénylet után, Mladin az ajtófélfának támaszkodva, a gyerekek pedig szerteszét a szobában. Ilyen tanuvallomás provokálásért a váduatóság képviselője hatásvadászattal vádolhatna, pedig nekem nem hatás, hanem tények, igazságok kellene és önöktől esküdt uraim az igazságot kérem. Azzal végzem, amit tanuvallomásában Don Tarja mondott: „Szeireasza domuile Hámori!”

Vád és védelem vitája.

Délután három órakor az ügyész replikázik a védő beszédére. Az ügyész replika fél hatig tartott.

— O is egyetért a védővel — ugymond — abban, hogy három dolgot ki kell zárni a tárgyalásból, és pedig a sértett személyét, a

politikát és az esküdteknek a szakbírákhoz való viszonyát. A védő azonban vizet prédikál és bort iszik. Felkéri az esküdteket, verdiktjük meghozatalánál tekintsenek el attól, hogy a sértett birtokos, országgyűlési képviselő és — mint a védő mondotta — milliomas. Végig menve újra az ügyön kijelenti, hogy Világ és Nikoreaku nemcsak valószínűtlen, hanem megbízhatatlan tanuvallomást tettek. Az egész ügyet különösen Aradon Hámori-ügyvé tette a védő, nem Mladin érdekében, hanem a védő egyéni, továbbá az ő általa képviselt politikai kottéria érdekében is. Meglibbentve az ügy tályolát, azt konstatálja, hogy a háttérben ott lappang a nemzetiségi kérdés. Hámori Kürtősen a nemzetiségi áramlatokkal szemben erős védőgátja a magyarságnak. Bizonyítja, hogy Hámori Mladinnal szemben méltányosan járt el.

Az elnök ezután szünetet rendelt el és szünet után Medvigy Gábor dr. védő válaszolt az ügyész replikájára:

— Nem tagadom — mondotta — hogy Mladin megkísérelte a merényletet, csak hogy öntudatlan állapotban. A nemzetiségi kérdés nem hagyható el az ügyből, a perbeszéd során a vád és védelem e tekintetben egy véleményen vannak. Hámori vallomása azonban keresztbezi véleményünket. A közvérd adósom egy kérdéssel: hogy volt-e etetés-ítás? Hámori szerint a komaság azért szűnt meg, mert Mladinék bacsapták őt, szerintem pedig azért, mert sértett elve: a sic volo, sic iubeo, nem érvényesült. Kifejti ezután, hogy a sértett okos és emberséges eljárás mellett a vádlott ingatlanaitól teljes kielégítést nyert volna. Majd azt bizonyítja, hogy a vádlott felindultságban és öntudatlan állapotban követte el a merényletet. Végezetül ismét a nemzetiségi kérdést érinti és örömet fejez ki afelett, hogy habár vádlott és sértett közt számos differencia van, egyben egyik voltak: hódolói a mindnyájunk felett lévő örök ideának, a magyar hazának, a magyar faj szupremáciájának, tehát köztük nemzetiségi ellentétet keresni nem lehet.

A perbeszéd elhangzásával az elnök kérdést intéz a vádlottnak, kíván-e valamit mondani?

Mladin reszkáló hangon így válaszol:

— Csak annyi megjegyzésem van, hogy nem érzem magam bűnösnek. Amit tettem, nem akartam tenni.

Pénteken: verdikt.

Az ügyész azt indítványozza, hogy az esküdtekhez intézzék azt a kérdést is, vajjon a csődmegszüntető kérvény aláírását más hitelesítők is megtagadták-e?

Az elnök este hét órakor a tárgyalást bekezesíti és folytatását péntek reggel kilenc órára tűzi ki. Az esküdteket figyelmezteti, hogy a pénteki tárgyalásra ennivalót is hozzanak magukkal.

(Zádor Jenő.)

A nyári idény küszöbén

elkötözés, lakasváltás esetén, tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy új lakcímüket, a lap pontos szétküldése szempontjából — legutolsó tartózkodási hely megjelölése mellett — a kiadóhivatallal idejekorán közöljék.

Olaszország a döntés óráiban.

(Vilmos császár távirata az olasz királyhoz. — Giolitti elkerülhetőnek tartja a háborút. — Diplomáciai tárgyalások.)

Távirati tudósítás.

Róma—Bécs—Berlin, május 12.

Az utolsó huszonnégy óra nem hozott elhatározást Olaszország magatartásában; a tanácskozások a Kvirinálban és a Consultán tovább folynak, Salandra és Sonnino folytatják konferenciáikat és Bülow herceg látogatásai is azt az impressziót keltik, hogy Olaszországban még nem kerekedett fölül az intervencionisták pártja. Bár az utcai demonstrációk folytatódnak a Oroszország külön követe megérkezését Rómába, de viszont megérzik a helyzetet a szocialisták keze is, amely hatalmas erővel fogja a gyepőt a háboru paripán és Giolitti súlyos szava mind nagyobb erővel emelkedik ki a tumultusból, semlegességet, békét és nyugalmat hirdetvén.

Kétségtelen, hogy Itália elérkezett a döntés órájához. Mindenki érzi, hogy a bizonytalanság nem tarthat soká, hogy meg kell történnie Olaszország elhatározásának. Minden józanul gondolkodó olasz politikus kelt, hogy érezze, hogy a béke harmincéves fejlődésének és nyugodt munkájának eredményét nem szabad kitenni egy háborus kaland veszedelmének.

A várakozás nem tarthat soká.

Milanó, május 12. A Corriere della Sera írja: Rómának néhány nap óta más arcúta van. Az a nyugalom, amelyet a főváros a semlegesség kilenc hónapja óta mutatott, ma is rendithetlen és az emberek még mindig kíváncsian várják, hogy végre is mit fog határozni a kormány. Mégis két-három nap óta valami új dolog lebeg a levegőben és azt az impressziót kelti az emberekben, hogy a döntés nehéz órája előtt áll. Azt érzik az emberek, hogy a várakozás nem tarthat sokáig és mindenki bizalommal várja az eljövendő eseményeket. A demonstrációk letűntek Róma utcáiról.

Berlin, május 12. A Berliner Tageblatt az olasz kérdéssel foglalkozván, a következőket írja:

Amint a dolgok a jelen pillanatban állnak, csak maga az olasz nép a vezető férfiai akadályozhatják meg, hogy az ország a forgatagba kerülve, a béke áldásait tájédmás szerencsétlenséggel föl ne cserélje a az egységes, meg-nagyobbodott Itáliának fejlődését érthetetlen kalanddal kockára ne tegye. Olaszországban van elég tisztán és nyugodtan gondolkodó férfiú, akik ma, midőn a végzet uton van, a nép lelkiismeretéhez fordulhatnak azzal a kérdéssel, vajjon valóban ez a gyilkos háboru szabadítja-e meg bilincseiből. De, ha az értelem felülkerekedik, nem szabad sokáig habozniok, mert a végzet nem áll meg utközben, hanem gyors lábbal közeledik.

Róma, május 12. A külpolitikai helyzetről a Popolo Romano mai száma a következőket jelenti: Olaszországban közeledik a politikai helyzet a döntő pillanathoz. A vezető politikusoknak remélhetőleg sikerülni fog a komoly és sokféle nehézséget Olaszország nagy érdekeinek és az olasz nép érzéseinek megfelelő módon és az ahhoz méltó formában leküz-

deniök. Az országnak sürgősen szükség van arra, hogy felszabaduljon a mostani viszonyok nyomása alól.

„A király és a kormány vezet.“

Róma. Óriási feltűnést keltett itt a félhivatalos Giornale d'Italia mai vezércikke:

— Nem tudjuk hadseregünknek a háttárra kell-e masiroznia, vagy sem. Elszántak vagyunk skárki ellen. Amerre a király és a kormány vezet.

A római diplomáciai tanácskozás.

Berlin, május 12. A „Lokalanzeiger“ nek jelentik Chiassóból: Mialatt Salandra miniszterelnök a királynál időzött, Sonnino külügyminiszter Bülow herceg titkárát fogadta, akivel fél óráig tárgyalt. A „Tribuna“ szerint a titkár a közép-európai hatalmak nevében igen fontos közléseket tett. Salandra a királytól való távozása után újra tanácskozott Sonninoval.

Róma, május 12. A Giornale d'Italia jelenti, hogy Sonnino külügyminiszter Salandrával folytatott értekezése után Bülow herceg német nagykövetet fogadta. A Tribuna értesülése szerint a délután folyamán a miniszterelnök fogadta Barrere francia nagykövetet.

Szocialisták a béke mellett.

Milanó, május 12. A szocialisták tegnap Romában rendkívüli pártgyűlést tartottak, amelyben elhatározták, hogy ezt a kabinetet fogják támogatni, amely az országnak meg akarja tartani a békét.

Milanó. Az Avanti írja: A római anarchisták gyűlést tartottak, amelyen figyelmeztették a kormányt arra, hogy a nép megbojtosulja a készülő véres eseményeket. Háboru esetén a nép a háboru után fellázad az uralom ellen és proletariátusi fogja a köztársaságot.

Róma. A Concordia mai vezércikkében a következőket írja: Az intervencióra hajlandó államférfiak is meg vannak győződve arról, hogy az első olasz vereség pillanatában, vagy ha az ellenség az ország határain állana, Olaszországban kitörne a forradalom. Az bizonyos, hogy Olaszországnak legalább kétszáz ezer emberre kerülne a háboru.

Róma, május 12. A Concordia című lapban két olasz képviselő, Palamendhi Crispi és Cirmeni cikket írt. Mind a kettő állást foglal az olasz népnek háboruba való keverése ellen.

Giolitti békeszerző szerepe.

Zürich, május 12. Az itteni reggeli lapok jelentik: A legutóbbi 24 órában Olaszországból érkezett hírek megerősítik azt az impressziót, hogy a diplomata a semlegesség fentartására irányuló támadásait folytatják és a játszmát még nem tartják elvesztettnek. Ha Olaszország ezt a legsúlyosabb válságot háboru kezdése nélkül megúsza,

ez mindenekeelőtt Giolitti szüntelen fáradozásainak lesz köszönhető, aki egész politikai súlyát a semlegesség érdekében veti latba. Ennek a hatása már most is érezhető. Rómából érkező távirati jelentések szerint, a hangulat kissé optimisztikusabb.

Berlin, május 12. Luganóból, ahol a német és svájci olasz laptudósítók összegyűltek, azt jelentik a berlini lapoknak, hogy Giolitti híven eddigi politikai magatartásához, nyíltan és világosan kifejezte a háboru ellen való állásfoglalását. A Stampa jelentése szerint ez előre látható volt, még is nagy és mély benyomást gyakorolt a közvéleményre. Azt hiszik, hogy Salandrával való többszörös tanácskozása hasznos eredménnyel fog jární. Nincs kizárva, hogy a király a háboru- és a békepárt vezetőit fel fogja szólítani, hogy kérdezzék meg a népképviselő véleményét. Ha ez fog megtörténni, ugy a döntés csak május 20-ika után fog megtörténni. Az utóbbi két napon legalább kétszáz képviselő érkezett Rómába, hogy illetékes helyen jelentést tegyenek kerületük hangulatáról. Megállapítható, hogy Giolitti közbelépése nagy megkönnyebbülést idézett elő és valószággal felderítette az embereket. A közhangulat felszabadult az entente nyomása folytán előállott kínos feszültség hatása alól. Azt hitték, hogy Olaszország már lekötötte magát az ententenak. Ez a hír valótlannak bizonyult. Giolitti az Avanti jelentése szerint azt mondta Bertolini és Falconi képviselőknek, hogy a háboru elkerülhető.

Róma. Giolitti a királynál történt audienciáján kifejtette, hogy a háboru elkerülhető, ámde végső állásfoglalásához hiányzik a legutóbb történt tárgyalások ismerete. A király kívánságára Salandra miniszterelnök megismertette Giolittival a tárgyalásokat és ez az akták megismerése után erős ellenvetéseket tett Olaszország beavatkozása ellen. Rámutatott arra, hogy a háboruból Olaszországra csak károk és veszedelmek hárulhatnak, míg számtalan előnye van a központi hatalmakkal való megegyezésnek. A megbeszélés a két államférfiu közt igen szívélyes volt. Észrevették, hogy Giolitti Salandráról jövet igen jókedvű volt. Ezután Salandra Sonnino külügyminiszterrel tanácskozott, aki a konferenciáról a királyhoz ment, míg Salandra a vezérkari főnököt kérte magához, majd szintén kihallgatáson jelent meg a királynál. Az audiencia után fogadta a román követet.

Turin. A Stampa megállapítja, hogy Giolitti direkt. a király meghívására jelent meg az uralkodónál audiencián. A kihallgatás folyamán tett nyilatkozatai rendkívül mély benyomást tettek a királyra. Giolitti a királytól értesülve a tényállásról, mindvégig megmaradt semleges álláspontja mellett. Általános tudott dolog a politikai körökben, hogy Olaszország egyik irányban sem kötötte le magát és szabadon áll az utja a választásra. A központi hatalmakkal folyó tárgyalások nem szakadtak meg, Sonnino naponta

fogadja Bülow német nagykövét titkárját.

Vilmos császár távirata Viktor Emanuelhez.

Róma, május 12. Vasárnap az estilapok jelentése szerint Vilmos német császár távirattal fordult Viktor Emanuel királyhoz és e távirat meleg hangja élénk feltűnést keltett az olasz diplomáciai körökben, ahol ez a hír csakhamar elterjedt.

Köln, május 12. A Kölnische Zeitung-nak jelentik Rómából: A bizonytalanság tovább tart, senki sem tudhatja, hogy milyen lesz a döntés, a politikai helyzet azonban nem rosszabbodott. A római Tribuna szerint abban a titkosjegyü táviratban, a melyet Bülow herceg, német nagykövét szombaton délután nyújtott át Viktor Emanuel királynak a Quirinában, Vilmos császár arra kérte az olasz királyt, hogy támogassa abban a fáradozásában, a mely Olaszország és Ausztria-Magyarország megegyezésére irányul.

Milanó, május 12. A tegnapi nap folyamán a római diplomaták és politikusok nagy tevékenységet fejtettek ki. A király a Quirinában valamennyi minisztert fogadta és számos okmányt írt alá.

Milanó. Az Avanti jól informált római tudósítójának értesítése szerint Giolitti, a királynál lefolyt audienciáról magával hozta a háboru elkerülésének reményét és a monarchiával történendő békés megegyezés lehetőségét.

Sonnino kilép a kabinetből?

Lugano. A kámera szocialista pártja nyilatkozatot adott ki, amely szerint örülség lenne a háboru, amikor a központi hatalmak előzékenysége alkalmas az olasz aspirációk kielégítésére. Ha a kormány más irányban kötötte le magát, akkor a párt felmenti őt eme ígérete teljesítésétől és visszaadja cselekvési szabadságát.

Róma. Itteni politikai körökben kormányválság lehetőségéről beszélnek. Sonnino külügy, Martini hadügy és még más miniszterek is kilépnek eme hírek szerint a kabinetből és Giolitti, az Olaszországban oly nagy súlyú bíró és tontos belügyi tárcát vállalná.

A pápa álláspontja.

Rotterdam, május 12. A Maasbode, a mely a katolikusok lapja, Rómából a következő táviratot kapta: A Tribuna megcáfolja azt a híresztelést, hogy Németország és az osztrák-magyar monarchia katolikus hívei a pápát rá akarják venni, hogy a háborus bonyodalmak elől költözzék Spanyolországba. A Vatikánban ezt a leghatározottabban tagadják. A pápa egy hivatalos irásban ugyanazt a magatartást tanácsolja most is Olaszországra nézve a katolikus egyháznak, mint a háboru kitörésekor.

Az olasz-német vasutforgalom.

Bern, május 12. Svájcban a legnagyobb érdeklődéssel kísérik az olaszországi események fejlődését. Április közepén itt még biztak az olasz semlegesség fenntartásában, de azóta a helyzetet sokkal sötétebbnek látják. Az utóbbi napokban különösen kiélesedett a helyzet, ám bár komolysága három nap óta nem fokozódott. Kedvező jelnek tekintik, hogy a Németországból Olaszországba irányuló szénszállítás nem csökkent. A turini Stampa situatione gravissimának mondja a helyzetet, amelyet azonban

Svájcban nem tartanak közvetlenül fenyegetőnek.

Bern, május 12. Az itteni lapok közlése szerint, az olasz vasutak igazgatósága közölte a szövetségi vasutakkal, hogy a közlekedést a verona—veneziai vasutvonalon nem szüntette be. Ezzel szemben a Németország felé irányuló áruforgalmat szolgáló vagonok csak a svájci határig mennek. Ennek következtében az olasz-svájci áruforgalom meglehetősen megbénult.

Idegenek helyzete Olaszországban.

Firenze, május 12. Egy itteni vendéglőben oivakodásra került a sor két idegen és az olasz vendégek közt, akik kómekeket láttak bennük. Amikor az idegenek eltávoztak, az utcai eszélelék követte őket és tüntetőt ellenük. A rendőrség közbelépett és az idegeneket bekísérte. Az egyiket, aki német káposztemester, a rendőrségen tartották, a másikat, aki amerikai alattvaló, szabadon bocsátották.

Róma, május 12. Luzatti, volt miniszterelnök és Scadutto olasz jogász között sajtópolémia kezdődött ama téma fölött, amely a Vatikánnak Olaszországgal szemben minden eshetőségre való immunitására vonatkozik. Luzatti azt állítja, hogyha Olaszország bármely állammal háboruba keveredik, a pápa köteles az illető állam követét hazaküldeni. Scadutto azt vallja, hogy miután ilyen intézkedésre ugyan tényleg szükség van, de nézete szerint a törvényben ennek gyökere nincs, szükséges volna a Vatikán és Olaszország közti szerződésnek ilyen szellemben való revíziója.

Róma, május 12. A Collegio Germanico növendékei, akiket vörös uniformisukért a rómaiak gamberi cotti (főit rák) névvel illet, szüleik hívására hazautaztak Németországba.

Románia és az olasz állásfoglalás.

Bukarest, május 12. Az osztrák-magyar-olasz kérdés megoldását itt nagy érdeklődéssel várják. Az oroszbarát „Adeverul“ kijelenti, hogy Románia számára elérkezett a végleges állásfoglalás pillanata és hogy minden romannak készen kell állania arra, hogy teljesítse hazatias kötelességét. Hasonló szellemben ír Take Jonescu organuma: a „Roumaina“, amely megjegyzi, hogyha Bülow herceg missziója megkusul Rómában, akkor Romániának is határoznia kell. A kormányparti lapok nyugodtan viselkednek, míg Carp a „Moldava“-ban rámutat a közép-európai hatalmak nagy galiciái győzeimére s óva inti hazáját az elcsúszott lépeستől.

Olasz kudarc Tripolisban.

Róma, május 12. A Giornale d'Italia foglalkozik a libiai olasz kudarcral és kifejti, hogy a libiai sirki harcok nem oly körülmények között folytak le, mint ahogy rendes körülmények között gyarmati expedicióknál szokás. A libiai fölkelésnek nagyobb politikai jelentősége van, mert ez bizonyítja, hogy a pan-izlam propaganda nem csaknem engedett, hanem megerősödött a szent háboru proklamálása óta. Pánizlám agitátorok árasztják el a tekintetbe vehető egész területet és észre lehet venni, hogy kezükre játszanak bizonyos oly elemek, akikről nem nehéz konstatálni európai voltukat. A libiai probléma most a nagy világesemények pillanatában természetesen másodrendű kérdéssé vált. Elég lesz annyi, ha Olaszország itt megtartja a legjelentősebb pontokat, azokat az utakat, amelyek az élelmiszer és vízzel való ellátást lebonyolíthatja és megvédi saját helyőrségeit és a hozzá hű törzseket. A többi itt most nem fontos.

Róma: Tripolisba elindítottak öt ezredet.

Római apostoli magyar gyóntató Aradon.

(Pazsitny Bonaventura dr. az olasz válságról. — Háborus politikusok békepárti katonák. — A republikánusok tervei.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 12.

Néhány napi tartózkodásra ma Aradra érkezett Pazsitny Bonaventura dr. minorita atya, a római Szent Péter bazilika apostoli magyar gyóntatója. A háborus hírek folytán a Rómában tartózkodó osztrák-magyar-német papság és az egyéb alattvalók elhagyják Olaszországot, így került haza a minorita lelkész is, aki az Aradi Közlöny munkatársának rendkívül érdekes dolgokat mondott el az olaszországi viszonyokról. A tudós pap nyilatkozatai, amelyeknek szavahihetősége minden kétségen felül áll, egészen más világításban tüntetik fel az olaszországi helyzetet, és teljesen új nézőpontot adnak a bekövetkezendő eseményeknek.

— A Szent Péteri bazilika magyar gyóntatószéke — mondotta Pazsitny dr. — hat-száz éves intézmény, minden nemzetnek van gyóntatója a bazilikában. A nemzetközi papnővédeknek számos német-osztrák-magyar nővendéke van, ezekkel együtt jöttem most haza.

Köztársasági törekvések Olaszországban.

Az olasz válság okairól az apostoli gyóntató a következő jelentéseket tette:

— Olaszországban majdnem mindenki tudja, a beavatottabbak egészen határozottan, hogy az esetleges háborúnak igazi indoka nem bizonyos területgyarapítási aspirációkon nyugszik, hanem a republikánusok és egyes szocialista frakciók ama törekvésén, hogy Olaszország mostani államformáját megbuktassák és az országot köztársasággá alakítsák át. A republikánusok akarják belekergetni a kormányt a háborúba, mert meggyőződésük az, hogy akár győz, akár veszít Olaszország a háborúban, gazdasági végromlásba kerül a háború következtében. És akkor könnyű lesz majd a monarchikus államforma bünétől feltróni est és megalakítani a köztársaságot. Elgészen nyilvánvaló ez a tendencia, és a legkiválóbb államfértiak jelentették ki, hogy akármilyen eredménye lenne a katonai háborúnak, biztos, hogy Olaszország a legsomorubb helyzetek közé fog jutni. A republikánusoknak est a célját méltóan jellemzi az a nyilatkozat, amelyet Bissonati tekintélyes szocialista olasz képviselő tett egy újságíró előtt. Az újságíró ezt a kérdést intézte a képviselőhöz:

— Mi lesz, ha a király nem pariroz, nem engedi magát befolyásolni és elhárítja a háborút?

A képviselő válasza ez volt:

— Akkor fejével játszik, vagy mondjuk, a koronával, mert hisz a fején korona van.

— Minálunk, a mi alkotmányunk nem engedi meg, hogy a köztársasági part eszméjét hirdessék, Olaszországban ez másképp van, ott még a kamarában is nyíltan lehet beszélni a köztársaságról. A május huszadikán összeülő kamara — ha tényleg megtartják az ülést — végleg el fogja dönteni a kétséges helyzetet.

... sem a király, sem a kormány nem akarja a háborút. Az olasz kamara ugyanis a következő pártokból van összetéve: konzervatív, konstitucionális liberális, nacionalista. (Ezek a pártok a monarchikus államforma hívei.) Azután vannak szocialisták, radikális és reformszocialisták, továbbá republikánusok. A kormány konzervatív, liberális, nacionalista és részben szocialista elemekből áll. Többsége azért van, mert a nacionalisták is támogatják minden egyéb kérdésben.

Roppant érdekes lesz, ha tényleg megtartják, a kamarának ez az ülése: a király üzenetét hozza majd a kormány a kamara elé; az üzenet előreláthatóan békés szellemű lesz.

Az olasz tisztek nem akarnak háborút.

— Nemcsak a király és a kormány, hanem még a hadsereg sem akarja a háborút. A hadügyminiszteriumban a magyar nyelvű vizsgázó tiszteknek én voltam a tanára és így volt némi összeköttetésem a hadsereggel és az a benyomásom, hogy a tisztek jórésze idegenkedik a háború eszméjétől. Sokaknál érzelmi momentumok is okoztak est, hisz az olasz hadsereg tisztjei között nagyszámban vannak olyanok, akik a német és osztrák-magyar had-

sereghez voltak beosztva és Berlinben, Bécsben, Budapesten tanultak.

— El lehet mondani azt is, hogy tulajdonképpen még a nép sem akarja a háborút. De Olaszország még politikailag is vulkánikus terület, háborus időben különösen könnyű felizgatni a népet és így kerekedik felül a háborus áramlat. Olyanok irányítják ezt, akik velünk sohasem voltak jó viszonyban. A hivatalos Olaszország nincs ellenünk, a kormány, mint ilyen, nem akarja a hármasszövetséget megszakítani, de a felülkerekedett intervencionisták kergetik. Salandra miniszteremök nem ellenséges érületű, hisz a Garibaldi-legió szervezésekor figyelmeztette a szervezőket, hogy olasz állampolgárságukat elvesztik azok, akik idegen állam hadseregének kötelékébe lépnek. Tittoni, Giolitti a béke mellett vannak.

— Utcái tüntetések idáig alig voltak. A kormány már hónapokkal ezelőt minden gyülekezést betiltott, nemcsak nyilvános helyeken, de még magannelyeken sem szabad gyülekezést tartani. Az utóbbi időben még a felvonulásokot is betiltották. Április 21-ikén Roma natalis ünnepén, vagyis keletkezésének évfordulóján voltak utcai zavargások. A tüntetők bevették a német gőzmozgási társaság és az osztrák és magyar kollégium ablakait, de maga a közönség kergette szájjel csakhamar az eretlen tüntetőket.

Arad üdvözlöte győzeimes hadseregünknek.

(A város törvényhatósága a galiciái csatáiról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 12.

Arad város törvényhatósági bizottsága ma Urban Ivan báró főispán elnöklésével tartott közgyűlésében meghatott büszkeséggel értesült Varjassy Lajos polgármester bejelentéséből, hogy emberietti erével, hősiesség kitarassal előnyomuló és a hátráló oroszokat üldöző seregeink újabb diadalokat vívtak ki. Eltögtelték Rzeszovot és Sanokot és hogy ismét ellenséges csapatokat vertek meg. Leikes ovációval fogadta a közgyűlés az örömhírt és helyesléssel kíserte Mútek Lajos dr. felszólalását, amellyel indokolni kívánta a hadsereg és annak vezetői iránt érzett halánkat.

— Nem kereszük — így mondotta — ezt a véres háborút, de a létünk forgoti kocsan és azért ragadtak fiaiuk tegyvert, hogy ezer éves hazánkat megoltalmazsák. A polgármester ur bejelentéséből látjuk, hogy a hadvezetőség és a hadsereg megállják a helyüket, megvédik hazánkat és biztosítják létét a jövő ezred evre. Ezek kapcsán bátorodom a következő indítványt beajjesztieni és kérem, hogy azt elfogadni méltóztassék:

„Magyarország fiaiának hazaszeretetét ezer éves dicső mult írta be a világtörténelem lapjaira; e haza fiaiának királyhűsége példát mutat mindenkoron és ma midőn életünk, létünk belekapcsolódik a véres csaták viarverté, dicsőségteljes sorozatába, ma e nemzeti nőségeknek, harcászáségeknek olyan példáját adja, amely a legendás csodával határos.

A mult napokban kivivott nagyarányu, meszese horderejű fényes győzelem halavat tölti el szívünket azok iránt, kik a csata sor-sát vezetik, s azok iránt, kik életüket, vérüket ontják az édes szülőföld szabadságaért, a szent korona erősségeért és a féltett otthon melegéért.

Athatva a csodálat és lelkesedés érzelmeitől — üdvözölje Arad város közönsége Frigyes főherceg tábornagy hadseregparancsnok ő tén-séget a kivivott győzelem alkalmából s ki-emelvén, hogy a parancsa alatt kivivott nagy diadal mélyen átérzett büszkeséggel és vég-telen hálával tölti el a város özszos lakosságát. Istenhez tohászokodva bizva bizik e város hadseregünk és vitéz szövetségeseink végleges győzeimében és kérjük Ötenséget, fogadja ke-gyesen eme tiszteletteljes üdvözlötünket és hálánkat.

A közgyűlés egyhangu lelkesedéssel tette magáévá az indítványt.

Az utazás egészen simán folyt le, semmiféle inzultusban utközben nem volt részünk, csak a vonat zsúfoltsága volt az egyetlen kellem-tenség.

Letartóztatták Auffenberg volt hadügyminisztert.

(Interpelláció a komarowi győző ügyében. — Vázsonyi Vilmos teleplezése.)
— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 12.

A képviselőház mai ülésének végén, félkettő táján, az interpellációkra került a sor. Vázsonyi Vilmos interpellációja a cenzuráról és Rakovszky Istváné számíthatnak nagy érdeklődésre. Rakovszky azonban utóbb visszavonta interpellációját. Közben az interpellációk sora megbővült: Károlyi Mihály gróf az olasz helyzetről kért felvilágosítást, Szmeccsányi György pedig a délvideki viszonyokról beszélt. Ezekre az interpellációkra a miniszterelnök válaszolt is.

Válasz nélkül maradt azonban Vázsonyi Vilmos interpellációja, amely a cenzuráról szólva szenzációs teleplezéssel szolgált: **Auffenberg tábornok volt hadügyminiszter letartóztatásáról** intézett kérdést a kormányhoz.

Az ülés ezen részéről tudósításunk a következő:

Visszonyunk Olaszországhoz, Romániához.

Károlyi Mihály az első interpelláló.

— A miniszterelnök — ugymond — Rakovszkynek tegnap kijelentette, hogy a külpolitikai helyzetre a válaszadás jelenleg időszertelesen. Kérde, **hajlandó-e a miniszterelnök a Ház elnapolása előtt nyilatkozni a külügyi kérdésekről, Olaszországhoz és Romániához való viszonylatunkról.** Szükséges, hogy a Ház informálva legyen, ha e kérdésekben a döntés akár az olasz igények kielégítésével, akár szakítással történik meg. A legnagyobb veszély esetén a Ház együtt legyen. A miniszterelnök nyilatkozzék arról is, hogy Berchtold bukása összefüggésben van-e az olasz tárgyalásokkal vagy sem. Nem mostanra kér választ, hanem még mielőtt a Házat elnapolják, hogy a kérdés napirendre tűzhető legyen.

Tisza István gróf válaszolva Károlyi Mihály szavaira kijelenti, minde kizárva, hogy rövid időn belül a külügyi helyzetről felvilágosítást nyújthat. Pontos időpontot még nem tudhat, de örülne, ha a Ház még a mostani ülésük alatt nyerhetne felvilágosítást és alkalma lenne álláspontját kitüntetni. Kötelező kijelentést nem tehet.

A Ház a miniszterelnök választát tudomásul veszi.

Az internált szerb ügyvéd.

Szmeccsányi György interpellál ezután a délmagyarországi, boszniai és szerémségi politikai viszonyok ügyében. Bámstat a boszniai közigazgatás mulasztásaira és több esetben szor fel. Adamovics volt képviselőt ártatlanul meggyilkolták és internálták. Hadzsi Sándor újvidéki ügyvédet internálták, mikor megváltoztatta politikai pártállását, megszüntették az internálást. Kérde a miniszterelnököt, hajlandó-e eljárni a politikai hájazarendezők ellen?

Tisza István gróf azonnal válaszol az interpellációra. Adamovicsot és Hadzsiát a katonaság internálta. Hadzsi később nyilatkozatot tett, hogy eszentül tartózkodik az ultraszerb propagandától, ezért szüntették meg az internálást. Adamovicsra vonatkozóan a nyomozás nem épen rokonszenves adatokat derített ki. A boszniai viszonyokat illetőleg a helyes politika most az: egyáltalán nem politizálni. A mai helyzetben nagy része van Bosznia szervezetel közjogi bizonytalanságának. A kormány

közös pénzügyminiszterrel együtt tudatában van ennek és a háboru után foglalkozni kell a kérdéssel. Kéri válaszában tudomásul vételét.

Szmeccsányi újra felszólal és kijelenti, hogy Tisza István grófot tértelvezettek, mert neki ellenbizonyítékai vannak.

Tisza István gróf vállalja a felelősséget az eme ügyekben eljárás Tallián Béla kormánybiztosért.

A Ház a miniszterelnök választát tudomásul veszi.

Auffenberg tábornok letartóztatása.

Vázsonyi Vilmos interpellációja következett ezután:

— A katonai cenzura — ugymond — a haditudósításokban megütötte a katonák neveinek említését, de egyszerre csak április huszonhatodikán, legnagyobb meglepetésünkre megjelent egy szenzációs hivatalos közlemény, amely tudunkra adta, hogy **Auffenberg Mór** tábornok ellen vizsgálatot indítottak. Kérde, miért tartotta szükségesnek a cenzura a kommuniké kiadását, mikor ez a körülmény csonka volt. **Auffenberg tábornokot április huszonhatodikán ugyanis előzetes letartóztatásba helyezték, amit elhallgattak.** Egyáltalában nem tudja megérteni a közleményből, hogy **miért volt szükséges a komarowi győzöt letartóztatni olyan dolgokért, amelyek hadügyminiszterségi működésével állnak összefüggésben s amelyekért alkotmányunk értelmében a delegációk kötelesek őt felelősségre vonni.** A tábornokkal szemben tanusított eljárás a büntető perrendtartásba ütközik több tekintetben. Először is Auffenberg tábornok nem érintkezhet védőjével. Másodsor: az ellene emelt vádat nem közölték megnevezett védőjével. Tudomása van arról, hogy a tábornok lakásán eszközölt házkutatásnál olyan iratokat foglaltak le, amelyek 1912-ik esztendőben kifejtett működésével nincsenek összefüggésben, holott az eljárás olyan cselekmények miatt indult meg a kommuniké szerint, amelyek hadügyminiszteri működésével állnak összefüggésben. **Letoglattak nála továbbá a komarowi csatára vonatkozó aktákat, amelyeket a tábornok a harcterről küldött haza eljárásának igazolására.** Visszakérték továbbá tőle bárói rangra emelésének okmányait. Auffenberg tábornokkal a legszigorúbban bánnak el a fogházban és annyira mennek vele szemben, hogy az idegbeteg embernek még a sétat sem engedik meg. Felvilágosítást kér a miniszterelnöktől.

Tisza István gróf nem válaszolt az interpellációra.

Rakovszky István emiatt külön interpellációt intézett a miniszterelnöknek és megkérdezte, hogy milyen

speciális okokból nem tájékoztatja a miniszterelnök a Házat.

A Ház ülése délután hatkor véget ért.

A háborus Abbázia.

(Saját megkutatásunktól.)

— Május elején.

Amikor Fiumében egy horvát hajóstársaság piszkos fekete hajójára

felszálltam, élénken kezdtem érdeklődni az abbáziai viszonyok iránt.

— Nem gondoskodtam előre lakásról, nem tudom: lehet-e majd jó szobát kapni?

A banszülttek kacagni kezdtek:

— Hogy kap-e szobát? Nincs olyan szálloda, vagy pensió, ahol legalább tíz szoba ne állna üresen. Borzasztó rossz szezon van most a Quarnerón.

— És nagy a drágaság?

— Igen, nagy drágaság van, de a szállodások és sanatorium tulajdonosok versengenek abban, hogy ki adjon olcsóbb kosztot.

Kiszállítottam és szemlélődve sétáltam végig az utcákon. Mint nálunk a követválasztások idején, úgy fenérltek a falakon a falragaszok:

Zimmer zu vermieten.

Möblierte Zimmer zu vermieten.

Az utcán megloptak a szállodai bérszolgák és magyar, német, olasz, horvát nyelven invitáltak:

— Szép uriember, jöjjon a mi szállodánkba, nagyon olcsó a koszt, finom vörös borunk és tiszta szobánk van.

És tényiege: hihetetlen olcsóság uralkodik egy-egy szállodában. Abbázia legnagyobb hoteljében, a Palace Hotelben azt a pensiót, amelyet a múlt évben 24 koronáért kellett kiprotekciózni, most alázatos hajlongások között 11-12 koronáért hajlandók „megszámítani.” A Residenz hotelben, amelynek első emeletét most foglalta le az egyik Széchenyi gróf, 11 koronáért olyan ellátást adnak, amelyben napi ötszöri étkezés szerepel. Ugyanez áll a Strand hotelre és a többi nagyobb házakra — a Stánia szálló kivételével. Itt most sincs husz koronánál olcsóbb pensió. Az öreg excellenciás urak kedvelt találkozó helye ez. Az ide szálló excellenciás urak azonban rendszerint elrejtőznek a kíváncsi érdeklődők szeme elől és inkognitójuk védelme alatt — ifjunak szeretnének látszani... Itt volt most Kállay Albert v. b. t. t. Szeged nyugalmazott főispánja, aki a kurlisztában szerepen *privát* gyanánt szerepelt.

Ide szállott Olaszország bécsi nagykövete, Avarna herceg is, aki azonban csak rövid ideig maradt Abbázian. Az optimisták arca felragyogott.

— Ha Avarna herceg idejön — mondták — akkor Olaszország nem kezd velünk háborút.

Na, de nemcsak hercegek és kegyelmes urak vannak itt, hanem polgári származású katonatisztek, közlegények — és kokottok is. Az egész Quarnerón jelenleg tartózkodó alig hat-hétszáz vendégsereg tele különben is katoná. A tiszték között generális is van. S. vezérőrnagy, aki a háboru kezdetekor a boszniai Visegrádon állomásozott és a szerb betörők letörték az ő karrierjét... A fiatalabb tiszték között látható egy tüzérbadnagy, akinek térdén felül amputálták a lábát és most mankóval sétál a „muziklatzon”.

Érdekes az a két, féllábu közlegény, akik mindig együtt bandukolnak a strandon és az összes tiszték előre tisztelegnek a szerencsétlen két bénának. Az előbb említett féllábu tüzérhadnagy gyakran megjelenik Quarneró-szállóban berendezett barban és a esinos leányok által felszolgált csájákba és pucokba önti bánatát.

— Nekem már ugyis mindegy — mondogatja a kékszemű, szőke fiú, — egész életemben szolid voltam és mégis így jártam.

A leányok élénken foglalkoznak a számloráramlító hőssel és feledtetni igyekeznek vele a sors csapását.

A fürdő igazgatóság is követi ezt a példát: szintén feledtetni igyekezik a háborút és hangversenyeket, kabarékat rendez magas belépődíjakkal. Legutóbb Burmester volt itt és a Quarneró nagyterme zsufolásig megtelt, de jótékony célra egy fillér se jutott. Am azért nem kell szomorkodni a gyámolításra szorult elhagyottaknak. Ha zeneművészek nem, de kokottok gondolkodnak még rájuk. Két középkorú (mint mondani szokták: a legszebb férfikorban lévő) aradi származású kokott kelt most föltűnést Abbáziában.

A fürdőlisztában *színművésznők* gyanánt szerepelnek, én azonban tudtam, hogy semmi közük a színpadhoz. Vagy nyolc-tíz esztendővel ezelőtt *Heppest-Harmath Józsnál* szolgáltak és az volt az ambíciójuk, hogy ne csak mint ruhahordók jussanak a színpadra. A régi aradi újságírók emlékeznek rájuk, mert sűrűn lábatlantokdáltak a redakciókban.

— Színművésznők akarunk lenni, protezsálnak be a szerkesztő urak, — könyörögtek a szerkesztőségi sakálókban.

Aradról Pestre kerültek és mivel Pest fekete fest, most fehér selyem kosztümben ragyogtak a májusi verőfényben a hamis briliánsaikkal és hamis loknijakkal a fülük mellett. Egy bajai fiatakereskedő heccből a téren megcsókolta őket és a nyilvánosan átadott száz koronát hadijótékony célra juttatták az Aradról elindult adriai nimták. A hódításban azonban tuleszárnyalják őket azok a hölgyek, akik már kora délelőtt ott lubickolnak a vízben a Quarneró hotel előtt. A nézőközönség soraiban ott láttam a tavaszi Abbázia törzsvendégeit: Ujházi Edét, aki nyugdíjára, botjára, feleségére és vezetőjére támaszkodva, tipog a poros uton; — Mártonffy Márton udvari tanácsost, Platz Bonifác ostercita tudóst, Sztérynyi Józsefet, Lukács Lászlót, Hozztalek Nándort és más előkelőségeket.

Az abbáziai vendégek között természetesen aradiak is vannak. Itt láttam *Fábry Sándor* dr. Acsev. vezérigazgatót feleségével és bájos leányával, *Pancikával*, aki egy hét alatt teljesen elfeledtette téli betegségének arcára irt emlékeit. Majdnem két hónapot töltött itt egy érdekes aradi urasszony: az Afrikában élő *Salgó Józsefnek* itthon maradt felesége, akit megviselt az ura felől való bizonytalanság. Előbb Voloskában a Gámán-aszanatoriumban tartózkodott és itt díjmentesen megkapta az „Afrika nagysád” nevet; ezt a nevet megtartotta, amikor Abbáziába költözött is. Az aradi pénzülséget *Kenedy Ervin* képviselte, de ő rövid idő múlva hazajött, illetve Nagyváradra utazott...

A fürdőigazgatóságot úgy látszik még a hadvezetés is szereti és gondoskodik a vendégek háborus szórakoztatásáról. Egyszer tizenhárom nagy hadihajó vonult föl előttünk, tíz nap múlva pedig a hidrolánok úgy röp-

ködtek a fejünk fölött, mint itthon a Baross-parkban a verebek, a félóra múlva Póla felé a csodás, az elbűvölő kékségben úgy eltűntek, mintha vihar sodorta volna el a phiéket.

Kedves, szép, bájos itten a kicsi vitorlás-tól és a műsziklától a fojtogató sirokkóig minden. De ezeket a szépségeket csak az idegenek élvezik, a benszülöttek nem. A nép olyan állapotban van, hogy helyesebb nem érdeklődni a sorsa iránt, mert az ember a gyógyulását veszélyezteti. Ha számlában nem látam volna, nem hinném, hogy egy kilogramm főzöliszt ára két korona 80 fillér.

— Miért nem jelenti föl ezt az uzsorást? — kérdeztem dühösen a vevőtől.

— Dehogyan jelentem föl, hiszen akkor meg egyáltalán nem kapok liasztet; örülök, hogy ennyiért is kapok.

Most tehát szakasztott úgy vannak itt, mint husz évvel ezelőtt nálunk a felvidéken, amikor *Kazár* miniszteri biztos az uzsorásokat elfogatta. A nép deputációban ment hozzá és így könyörgött:

— Méltóságos uram, ha letartóztatod az uzsorásunkat, akkor kitől kapunk mi ezután pénzt? Bocsásd őt szabadon.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csillórtók: délután „Robinson Crusoe”. Enekes, látványos gyermekbohózat. Este: „A piros ruhás hölgy” nagy operett.

* Egy igazi ur. (Spielhagen dráma az Urániában.) A világ most telve van izgalmas érdekességekkel, de minden eseménynek van logikája, mélységes összefüggése, tudomány és a művészet levegője lengi át a csodás találmányokat, mellyel a hadviselő felek egymás ellen küzdenek. És mikor úgy dul az ember irtás, örömmel adjuk át magunkat az igazi varázsnak, mely igazi tragikumból, igazi poezisból száll felénk. Érezzük a nagy szellemnek: Spielhagennek simogató, gyönyörű jelenlétét, élvezünk, okulunk, megrázkodunk, sírunk, lelkesedünk, látjuk a történelmet, érezzük a nagy forró szerelemnek meleg fuvolatát, Die problematischen Naturen hatalmas regénynek lelkét, ezer részletét tárja elénk e film, mely a negyvennyolcas idők junkervilágában játszik. A házitanító merész szerelme a grófkisasszonyba. A leány a kastély ura és szerelmében nem bosszuálló. — *Za la Morte!* Az *Uránia* legújabb szenzációja. 5

* Háborus dráma az Apollóban. Aldo-ösütörtök ünnepnapján a mai idők hangulatához stíluszerű drámát mutat be az Apolló-színház, „Mennydörög az ágyu, csattog a kard” a címe ennek a rendkívül érdekes háborus képnek, amelyben a harctér minden fenséges borzalma és lelketrázó szépsége elvonul a szemünk előtt. A csatátér a cselekmény milliója s a seregek mérkőzését látjuk magunk előtt a maga borzalmas valóságában és idegfeszítő érdekességében. A háborus drámán kívül igen érdekes mellékképek egészítik ki az Apolló ünnepi műsorát. 3

* Óriási balett az Apollóban. Vasárnap kezd meg a bemutatását az Apolló-színház az „Excelsior” című szenzációs filmnek, amelynek kiállításra a nagy aranyai felülmúlják a filmtechnika eddigi bemutatott alkotásait. A grandiózus látványosságot nyújtott darabnak, amelynek 600 szereplője van, a fénypontja a nagy balett. 3

* Felhívjuk a közönség figyelmét *Kerpel* László 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára

HIREK. LEGÚJABB.

Érkezett reggel 3 órakor.
(Táviróda, cenzurázva.)

Csernovitz. A várostól északkeletre vasárnap az oroszok négy rohamot intéztek. A rohamokat csapataink véresen visszavetették. Mahallánál tüzérségi fedezet mellett gyalogságunk az ellenséget kivetette állásából, ötszáz fogoly jutott kezünkre. Az oroszok egyes részei tüzérségi odaltűzünkben megsemmisültek.

London. A csöveselék Londonban, valamint Birkenheadban és Manchesterben elpusztította, kifosztotta a németek üzleteit.

London. A Cunard-társaság hirdetményeken közli, hogy május tizenötödiktől kezdve angol-amerikai járataiban hajók nem indulnak. A Lusitania testvérhajójának a Mauretóniának május 29-re kitűzött indulása is elmarad.

Róma. *Ma Salandra* elnöklésével minisztertanács volt, amely délelőtt tíz órától fél egyig tartott. A lapok azt írják, hogy a kormány elhatározta, hogy megjelenik május huszadikán a kamara előtt és a képviselőkre bizza a döntést az állásfoglalás kérdésben.

Konstantinápoly. A szultán csapataink nyugatgalióiai fényes sikere alkalmából szerezecskivánatait küldte a királynak és egyidejűleg a királynak, *Károly Ferenc József* trónörökösnek és *Frigyes* főherceg generalisszimuszának az Imtias hadiérmet adományozta.

London. A Times haditudósítója jelenti: Yperntől a tengerpartig 70 kilométeres fronton elkecseregett harc folyik. Az ellenség szombaton erős tüzérségi harcot indított, amely borzalmasabb volt mint valaha. Az ellenséges lövedékek, gránátok, robbanószerkek orkánja zúdult az angol csapatokra. Ez a gránátzapor feldúlt minden négyzetméternyi területet, formátlan tömbökké lőtte a lövészárkokat, amelyeket elborítottak az angol holttestek. Ilyen ágyutűzben nem volt maradás: vissza kellett vonulni és feladni a Zoungheche mellett futó árkokat.

Mezőlaborc. Kisebb orosz csoportokat, amelyek az erdőben bujkáltak, katonai és csendőrrjáratok összefogdostak.

Kopenhága. Pétervári lapok jelentik, hogy Calamen orosz tengernagy Szebasztopol bombázásakor kapott sérüléseibe belehalt.

Szalóniki. Szerbia között napok óta szünetel a vasúti forgalom, Szerbiának érkezett száznyolcvan waggon hadiszer szállítása miatt.

Genf. *Május 18-tól kezdve valamennyi olasz kereskedelmi kikötőt elzárják a semleges hajók elöl és az ott levő semleges hajókat sem rakják ki.*

Bécs. Az osztrák Vörös Kereszt Egylet a pétervári Vörös Keresztől értesítést kapott, amely közli, hogy a jövő héten megérkezik a przemysli toglyok részletes névsora. Przemysl helyőrségéből hatezer beteg a várban maradt, a többi foglyot pedig a kazáni és turkesztáni katonai kerületekbe szállították.

— Az Aradi Közlöny legközelebbi száma pénteken, május 14-en reggel a szokott időben jelenik meg.

— Hősi halál. *Kiss Ernő*, a hajduböszörményi fogimnazium tanára, a harctereken szerzett sebei és betegsége következtében Aradon huszonhétéves korában meghalt.

— **A második hadikölsönre** ma kezdődtek meg az aláírások, amint erről lapunk más helyén beszámolunk. Mint az első hadikölsönnél, úgy ezuttal is közöljük azokat a jegyzéseket, amelyek Aradon a hadikölsönre történtek és ezen az uton kérjük mindazokat, akik jegyeztek, hogy jegyzéseiket velünk tudassák.

— **A város muzeális gyűjteményei** értékes adományokkal gazdagodtak. Csernovics Diodor dr. áll. jószágigazgató az ereklye-muzeum részére beküldte Damjanich tábornok özvegyének, született Csernovics Emiliának leánykori olajfestményü arcképét. A stilszerű rámbába foglalt gyönyörű és értékes arckép Alicaniére festő műve. Ez az arckép óhajtott kiegészítése annak a gazdag gyűjteménynek, amelyet Csernovics Diodor a nagyszasszony emléktárgyaiból már előbb az ereklye-muzeumnak ajándékozott. Dr. Gaál Jenőné Budapestről leküldte régiségárunk részére azt a teljesen ép és gyönyörű antik mozaik-táblát, a melyet a borosjenői várkastélynak honvéd laktanyává történt átalakítása alkalmával találtak. Dr. Gaál Jenőné ezenkívül boldogemlékü édesatyjának Varjassy Gyula dr. honvéd főtanácsosnak könyvei közül 26 művet, 35 diszkótésű kötetben küldött be könyvtárunk részére. Özv. Kiss Gyuláné Budapestről Cigler Gyózó, városunk szülöttének, hazánk nagynevű műépítésének gyönyörű rámbába foglalt arcképét küldte be, a mely kép Cigler egyéb emléktárgyaival együtt a városi muzeumban nyer elhelyezést. Kohányi Róbert pénzügyi tanácsos és özv. Jankó Imréné pedig értékes könyvekkel könyvtárunkat gazdagították. Az adományok leltározottak, az emléktárgyak pedig megfelelő felirattal ellátva kiállítottak. A feliratokon az adományozók neve is olvasható, s így részükre az utókor hálás köszönete is biztosítva van.

— **Szabad a keveretlen liszt árusítása.** A földművelésügyi miniszter ma taviraiban arról értesítette Varjassy Lajos polgármestert, hogy kérésére megengedi a keveretlen liszt forgalmáhozatalát Arad város területén mindenki részére.

— **Drágább lesz a bérkocsi viteldij** Aradon. Arad város közgyűlése ma megalkotta az új bérkocsi szabályrendeletet, meg az egylogatú bérkocsik számát 76-ról százra emeli. Egyelőre tíz számra ad a rendőrség jogot, a többi a város váltja magához és azokat majd a háboruban rokkantta vált aradi katonáknak ajándékozta. Megengedte a közgyűlés, hogy a bérkocsisok a háború tartamára a viteldijukat huszonöt százalékkal felemeljék.

— **A MARTA tervét.** Varjassy Lajos polgármester a városi pénzügyi bizottság tagjait csütörtök délelőtt tíz óra a tanácssterembe meghívta. A MARTA igazgatósága, a részvényszerűségnek hónap megartandó ülése után, a bizottság tagjaival, mint a gyár nagyrésztvényesének, Arad városának képviselőivel, megismerteti eddigi tevékenységét és bemutatja a jövőre illető tervét.

— **Halálozás.** Fischer Sámuel, temesmonostori nagybérlő tegnap délután, hetvennégy éves korában, rövid szenvedés után meghalt. Holttestét Aradra szállítják és csütörtökön délután négy órakor temetik el a zsidó temető halottas házából.

— **Nyugdíjazott városi tisztviselők.** Arad város közgyűlése ma tartott ülésében nyugdíjazta Kövér Zsigmond kamarást és Salac Béla aljegyzőt. Felhatalmazta a polgármestert, hogy úgy a kamarási, mint az aljegyzői, illetve fogalmazói állásra kürhassa a pályázatot.

— **Elfogadja a város az autbuszok árát.** A jogügyi bizottság véleménye alapján ma Arad város közgyűlése úgy határozott, hogy a hadikölsőt által átvevő autbuszokért járó vételárát 253 ezer koronát elfogadja, azt hadikölsönre fordítja és a törzsvagyonhoz csatolja. A városi pénztárnak 295 ezer korona követelését ebből, továbbá a törlesztésre a költségvetésben már beállított összegből, valamint a hadikölsönnél elérendő jövedelemből fizeti vissza.

— **Adományok az aradi Vörös Keresztnek.** Az Aradi Torna Egyesület vasárnapi sportünnepélyének tisztá jövedelmét saját pénztárából 100 koronára kikerekítve, átadta az aradi Vörös Kereszt elnökeinek; Tisza Mór dr. és neje, Szabados Béla ravatalára szánt koszoru megváltás gyanánt 20 koronát, az aradi baptista gyülekezet pedig 11 koronát küldött az egyesületnek. Az adományokért ezuton mond hálás köszönetet Vasárhelyi Janka elnöknek.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az alább felsorolt, beérkezett adományokért hálás köszönetet mond a beteg katonák nevében is a Fischer Elíz kórház vezetőse, Farkas János mészárosnak, Prokopsz József hentesmesternek, Faragó Gyulánának, Dózsa kenyérgyárnak, Spitz nővéreknek, Vajda Jánosnának, dr. Gross Aladárné és Kuntzig Jánosnának adományaikért.

— **Árvák ellátása.** A katolikus háziasszonyok keresére a törvényhatósági bizottság a városi árvaházban elhelyezett árvák ellátási díját havi 25 koronáról 30 koronára emelte fel.

— **Pünkösdre szép gyermek ruhácskák,** szalma kalapok, nyári svettarek és sokféle nagy választékban a Fischer áruházában. Gyermekkoscsik már 10 koronától egészen 150 koronáig. Nyári sport játékok nagy választékban. Fénykép kedvezmény. A legjobb bevásárlási forrás a Fischer áruház. 227

— **Adományok a hadbavonultak hátramaradotjainak javára.** Weiss Lajos 5 korona, Osztrák-magyar bank aradi fiókjának tisztviselői 58 korona, Birkenbauer Miklós, Szabados Béla ravatalára szánt koszoru megváltási ára fejében 10 korona.

— **Gondoljunk a hadbavonultakra.** Egy hosszú es nevez teli háború szenvedései, nehézségei állnak hadbavonult fiaink mögött. De a tél ezer veszélyével a tél okozta szenvedésekkel együtt a tavasz is meghozza a maga új veszélyeit: a betegségeket, a járványokat. E betegségek közül a legveszélyesebb a kiütéses tifusz, amelynek terjesztői a ruhateltek. Ezek nagyobb veszélyt jelentenek hadbavonultjainkra, mint az ellenség minden atomossága. Ettől a veszedelmes ellenségtől meg kell menteni katonáinkat ez a feladat az itthonmaradottakra száll. A ruhatelteket egyedül a „Szanitéc” tetűpor képes legyőzni, amely biztos szer ez ellen a veszély ellen és amely biztosan megvédi fiainkat a kiütéses tífusztól. A „Szanitéc” tetűpor ára eredeti lahori esomagolásban, melyre csak a címet kell ráírni, dobozonként egy korona. Kapuató minden gyógyszerárban és drogériában. Ahol nem volna kapuató, oda 3 dopozt utánvétellel szállít: Auber gyógyszerár, Monacs. 8747

— **Tennis verők, tennis labdák, footballok, cipők, utazó koszerek, úti keszietek, női tászkák, kozmetikai és háztartási cikkek,** legolcsóbban Hiegedus Gyula cégnél, Arad, Andrássy-tér 16. 191

— **Egész könyvtárakat és bélyeggyűjteményeket** vesz méltányos árban Kerpel könyvkereskedése.

— **Osztrák és magyar hadi segélyzöbélyek** százát egy koronájával veszi Kerpel Izse könyvkereskedése. Ugyan-e oég vásárol egész bélyeg-gyűjteményeket és könyvtárakat is. 411
— **Nagy levélpapírvásár Kerpelnél.**
— **35 dekás tábori dobozok Kerpelnél.**

Megöszültek a csernovici tuszok az orosz fogságban.

(Hogyan bántak Szibériában a csernovici polgármesterrel és államügyessel?)

Az Aradi Közlöny tudósítása.

Arad, május 12.

Az oroszországi internálásból kiszabadulva Románian át utazott hazatér Gertrud Lange német tanítónő. Hosszu ideig fogva tartották az oroszok Kiewben, ahol a csernovici tuszokkal volt együtt fogságban. Megrendítő és megható leírását adta a sokat szenvedett csernovici tuszok tragikus helyzetének:

— **Először** elmondom, hogyan kerültem fogságba, ahol Weichselberger csernovici polgármesterrel és Lazarus államügyessel találkoztam. Kiew mellett voltam egy lengyel család gyermekeinek a tanítónője. Mielőtt a háború kitört volna, a legboldogabban éltünk a jómóru lengyel földbirtokos családja körében. De a háború megváltoztatta ez a helyzetet, mert az oroszok — bár szinteg kedveskedni akartak a lengyeleknek — titokban beugókat, fizetett embereket tartottak, kik a lengyel nemzetiségű embereket figyelték meg és sokszor, még ha gyanuokuk sem volt, az orosz rendőrségnél feljelentést tettek egyszer ellene.

Az orosz rendőrség, mely kémkedéstől félt a lengyelek részéről, a feljelentetteket a legkiméletlenebb bánásmódban részesítette és ennek tolytán nagyon sok ártatlan ember szenvedett a lelketlen beugások által. Így történt ez gazdammal a háború kitörése után. Jól tudtuk, hogy zaklatásnak leszünk kitéve és állandóan aggodásban éltünk. Ez amitől féltünk, az be is következett.

Egy napon orosz katonatisztek kíséretében rendőrségi emberek jelentek meg a házuknál és a házigazdát feleségével együtt elhurcolták. Rajtam kívül még több nő maradt vissza feltűzött szuronyu katonák és két tiszt őrizete alatt. Nem volt szabad egy szót se szólunk egymáshoz és míg mi kétségbeesetten sírtunk, a katonák és tisztok durva szavakat vagdaltak a fejünkhöz. Majd mikor kiakartunk menni a házból, a tisztok annyira dühösek lettek, hogy a katonáknak azt parancsolták, hogy fegyverüket tartásuk lövésre készen, míg nekünk még csak egy utolsó imára adták meg az időt.

A legkritikusabb pillanatban érkezett vissza a rendőrök kíséretében a házigazda és ez a körülmény megakadályozta a további inzultást és megszabadultunk a halálos rettegetől, mely a tisztok viselkedéséből ítélve, egészen komoly volt.

Kocsira ültettek bennünket és elvittek Kiewbe. Gazdam sorsáról többet nem hallottam, csak Kiewben kérdezősködtek — szigorú tenyegetőzés mellett, — hogy mit tudok tetteiről és összeköttetéseiről. Miután a taggatásoknak természetesen semmi eredménye nem volt, pékően nagyitak, de továbbra is fogva tartottak. Fogságom ideje alatt ismerkedtem meg Weichselberger polgármesterrel és Lazarus államügyessel, kiket Tomaszkból visszahoztak Kiewbe. Alig merem elmondani ennek a két szerecsellen embernek az állapotát, mivel félek, hogy Bécsben tartózkodó családjaikat a

ZA LA MORTE!

nyilvánosságra hozott hír kétségbe fogja ejteni. Weichelsberger tífuszban betegedett meg Tomsakban való tartózkodása alatt, a hol a klíma is erősen hatott szervezetére. Tífuszbetegsége simult már, de még mindig beteg és kórházban fekszik.

Nagyon lehangolt, szomorú kedélyállapotban van. Lazarus államügyész pedig az általt szenvedések következtében egészen megöszült. — Mikor megtudták, hogy Oroszországot elhagyhatom és visszatérek Németországba, nagyon megkértek és százszor is lelkesre kötötték, hogy a legelső alkalmat használjam fel valamelyik konzuliatusi hivatalunknál való jelentkezésre és járjak közbe — állapotukat elbeszélve — hogy szabadon engedtesse nek.

En ezt a legnagyobb örömmel megígértem és valóban, legelső feladatomból fogom tekinteni kérésük teljesítését, amely — adná Isten, hogy eredményre is vezessen. Mindezekből megérti ugyebár, hogy az orosz fogság hogy néz ki?

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az aradi ügyvédi kamarából. Az aradi ügyvédi kamara választmánya Parecz Béla dr. elnöklésével tartott ülésében Schütz Henrik dr. titkár előadása alapján sajnálattal vette tudomásul, hogy az ügyvédi kar anyagi helyzetére a háború mindinkább súlyos befolyást gyakorol, aminek az a látható jele, hogy a hadisegély kérvények egyre szaporodnak. A választmány sajnálattal állapította meg azt is, hogy a rendelkezésére bocsajtott anyagi eszközök nem elégségesek ahhoz, hogy a valódi szükségnek megfelelően lépjen segítség közbe ott, ahol az feltétlenül szükséges is lenna. A segélyek megszavazása után a Cédli Károly dr. alelnökké történt választása következtében megüresült választmányi tagsági helyre Somló Armin dr.-t, Hies Béla dr. lemondása következtében megüresedett póttagsági helyre Ardelean Cornél dr. kizszenői ügyvédet hívta be.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Csütörtök, 1915. évi május 18-án:

Délután fél 4 óraker mérsékelt helyekkel

Robinson Crusoe.

Látrányos gyermek bohózat 6 képben.

Este fél 8 óraker rendez helyekkel:

A piros ruhás hölgy.

Nagy operetta 8 felvonásban.

Kezdete este 8 óraker.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

APOLLO SZÍNHÁZ.

Május 13., 14-én, csütörtökön és pénteken

a háborús szenzációk non plus ultrája:

Menydörög az ágyu, csattog a kard

Aktuális színjáték 3 felvonásban.

Az előadások kezdete 5, 7 és 9 óraker,
vasár- és Ünneppnapokon d. u. 3 óraker.

1891

„PENSIO EXQUISITE“

VILLA IRENEA

VOLOSKA—ABBZIA

Előkelő ház, a festői északi strandon, közvetlen a tenger partján, csodaszép parkban, 21 elegánsan berendezett szobával, erkélyekkel, saját tengeri fürdővel és kikötővel. Elsőrangú konyha. Gyönyörű fekvésénél fogva üdülést kívánó tisztek részére különösen alkalmas.

KATONÁINK ÉLETMENTŐJE A „SZANITEC“ TETÜPOR

Legbiztosabb szer a kiütéses tífuszt terjesztő ruhatetvek ellen.

Gyógytérakban, drogériákban már mint kész tábori csomag (csak a címet kell ráírni) kapható 1 koronáért. Kérjünk azonban határozottan „Szánitéc“-port, mert mint minden jónak, ennek is akad utánozója. Ahol nem volna kapható, oda 2 dobozt utánvéttel küld, Auber gyógytérak, Mohács. 5747

Veszek és eladok:

**burgonyát,
babot,
szalonnát,
zsirt,**

1297

szappant

waggontételenként és mmá-zsánként.

Kalmár Endre

Asztalos- és Chorin-u. sarok.

Telefon 670.

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában

Május hó 16., 17. és 18-án vasárnap, hétfőn és kedden kerül bemutatásra az APOLLO színházban A világ legnagyobb filmalkotása

Excelsior

nagy balett. A világhírű milanói Scala-színház előadásában.

201

**Gépkenőolaj,
géphengerolaj,
motorhengerolaj,
tovotte-kenőcs,
gépszij stb. stb.**

azonnal kapható
Kovács Soma és Társánál
Arad, gépuvar.

1472

Algyógy gyógyfürdő
vendéglő és kávéháza
berendezéssel együtt bérbeadó

szakértelemmel bíró vendéglősnek, szerény bérfizetés mellett.
Cautio 1000 korona szükségeltetik.

Fried Eskeles fürdőtulajdonos, Algyógy (Hunyadmegye.)

1762

Kovács Soma és Társa

ARAD.

Gazdasági és szőlőszeti gépek, motorok, műszaki
árak, szerszámok, kutak, fecskendők gyári raktára.

Önműködő Hydrolina-
és Vermorel-
szőlőpermetezők.
Kénporfúvók.

Fogatos répa-
és szőlőkapák.
Permetezők.

1208

Hydrolina permetező a legtartósabb, legolcsóbban, légsűrítéssel működő permetező,
amit t. vevőink számtalan elismerő nyilatkozata is igazol.

T. cz.

A Hydrolina permetező kitűnően bevált s nemcsak a Vermorel permetezőt mulja
felül, hanem az összes permetezők között a legjobbnak bizonyult.

Aradkövi, 1911. szept. 30. Szatmáry Király János.
A Hydrolina permetezővel nagyon meg vagyok elégedve, jövőre még két darabot
veszek. Torna, 1914. júni 1. Vuculescu Titus.

Kérünk 5 drb Hydrolinát, mint múlt évben szállítottak.
Apatelek, 1913. júni 14. Bárá Solymosy gazdasága.

A Hydrolina permetező bevált, kérünk ezuttal is 2 darabot.
Otvényes, 1914. febr. 21. Gróf Zeleński uradalom.

A Hydrolina permetező kitűnő, vincellérem most nem akar a francia Vermorel-
dolgozni, csak a Hydrolinával. Pálos, 1914. márc. hó 18. Dr. Lukácsy Lajos.

Mióta én a Hydrolinával dolgozom, községünkben más permetezőt nem veszek.
Kovácszi, 1918. aug. 4. Balta Györgye (aluj Mustaca.)

Uránia Színház.

Csütörtökön és pénteken

Spielhagen Frigyes: Die problematische Naturen világhíres regénye filmen

Egy igazzi úr

Dráma 4 részben.

41

Uránia kedvezményes utalványai
mindenütt kaphatók.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
  2. Jelge alatt.
  3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

Fiatal leány

szórakozás céljából előkelő fiatalemberrel óhajt megismerkedni. Fényképes levelet „Ibolyka” jellegre a lap kiadóhivatalába kérem. Csak fényképes levélre válaszolok. 1761

ALKALMAZÁST NYER.

Kiszolgáló leány

rőfős szakmában jártas, azonnalra keresetlik. Írásbeli ajánlatok Gross Izsák rőfős- és divatkereskedőhöz Battonya küldendők. 1764

Bejáró minden

keresetlik, ki parkettát is kefél. Alsómarospart 3. 1766

Házmester,

esetleg hadbavonultnak felesége egyedül, felvétetik Szűcs F. Vilmosnál, Karolina-utca 8. sz. 1770

Deutsches Fräulein

für Nachmittags Stunden wird gesucht zu grössere Mädchen Übung der Sprache. Adresse in der Administration. 1778

3 vagy 4 közép iskolát

végzett fiu tanulónak felvétetik, Weisz Leó könyvkereskedésében. 1780

Gyermektelen

tisztességes házaspár házmesternek felvétetik nagy modern házban. Cím a kiadóhivatalban. 1768

ALKALMAZÁST KERES.

4 polgarit

végzett, intelligens uri fiu fakeskedésbe vagy építészeti irodába gyakornoknak ajánlikozik. Cím a kiadóhivatalban. 1767

Szerény igényű

urileány hosszú bizonyítvánnyal gyermekek mellé alkalmazást keres, háztartásban is segít, május 15-ére esetleg június 1-re. Vidékre is megy. Cím: Petőcz Erzsé, Gyár-utca 21. 1727

Fűszerkereskedő segéd

alkalmazást keres azonnalra. Szíves ajánlatokat „Szerény E. Z.” alatt a kiadóhivatalba. 1748

Felügyelői

vagy ehhez hasonló állást keres liadkötelezettségének eleget tett egyén, ki a szőlészet, borászat és mezőgazdasághoz is jártas. Cím a kiadóhivatalban. 1574

Hadmentes

megbízható egyén bármily állásra ajánlikozik. Cím Scharffstein, Bercsényi Miklós-ú. (Derestyé-ház.) 1756

INGATLAN.

Eladó

Fácán-utca 6. számú sarokház minden elfogadható árban. Egy jól berendezett lakatos műhely, a szerzőgépek külön-külön is, eladottnak. Értekezhetni ugyanott. 1771

75 hold föld

Budapesthez közel, vasútállomás közelében eladó. Tíz hold filoxera mentes szőlő új épülettel és kertetessel, hat hold akácerdő, a többi szántóföld. Cím: Szűcs és Földvári könyvnyomdájában Arad, Tököl-tér. 1769

ÜZLETEK.

Egy jómenetelő

iparvállalat, gépekkel felszerelve, nagy munkakörrel, a befektetett tőkét egy év alatt ki lehet keresni, betegség miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1772

Andrássy-tér 8.

számú házban egy kisebb üzlethelyiség — különösen dohánytösdének alkalmas — azonnalra kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám. 1786

LAKÁST KERESNEK.

Külön bejárati

modern berendezésű két szobás lakás a belváros területén konyhahasználattal, esetleg kerttel kerestetik. Ajánlatok a Fehér Kereszt szálloda irodájába kéretnek. 1766

4 esetleg 5 szobás

modern lakást, magányos házban, kerések Szabadság-térhez közel augusztus, esetleg november 1-ére. Kedvező feltételek esetén esetleg megvételre. Ajánlatok „Tiszta” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 1746

KIADÓ LAKÁS.

Erzsébet királyné körút 18/a. számú ház első emelete, mely modern öt szobás lakásból áll, azonnal vagy f. évi augusztus hó elsejére kiadó. 1646

Butorozott utcai szoba

külön bejárattal, Forray-ú. 2. szám alatt, kiadó. Bejárat Hasszinger-utca. 1774

2, 3 és 5 szobás

utcai lakás kiadó Anlich Lajos-utca 15. szám azonnal, esetleg augusztusra. 1770

Három szobás

emeleti lakás azonnal kiadó és egy Thék-féle rövid zongora eladó. Rákóczi-utca 5. sz. 1768

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra vagy augusztus 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Különbejárati

földszinti udvari szoba azonnal kiadó Zoltán-utca 2. szám. 1764

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házban és egy 3 szobás második emeleti udvari lakás minden komforttal és mellékkeliségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Házbérlőkönyvek

célszerű beosztással Pichler Sándor papír és írószer kereskedésében Arad Szabadság-tér 1. Telefon 808. 781

Nader Gyula és Fia

késműves és villanszerelési üzlete Weitzer János-ú. 11. Mindennemű javítások és felszerelések, hajnyíró-gépek és borotvák korszerűsége legpontosabban eszközölnetnek. 148

Egy jókarban levő

kerekes kut eladó Hajó-ú. 2. 1747

Automobil

hat üléses 12 lóerős üzemképes 2 hintó és 1 fedeles hajtókocsi előnyös árban eladó Roth Izidornál, Asztalos Sándor-utca butorraktár. 1521

„Eos”

a világ legjobb szintelen cipőtisztító szere lack és színes bőrcipőkhöz. Tisztít és fényesít. Kapható kizárólag a Cipő Törszében, Apollo mozi mellett. 5161

Veszek

uraktól levetett férfiruhát, téli kabátot, városi és utazói bundát a legmagasabb áron. Mindennemű használt butort veszek. Bleier Ignác, Szent-Pál-ú. 12. 589

Waggonok befedésére

kátránymentest olcsón szállít Szilágyi és Társa Arad, Béla-tér 2. szám. 1695

Ajánlok

prima raffiát legolcsóbban Roth József, Eötvös-utca 3. Telefon 66. 1706

Eladók:

1 homokfutó, 1 hintó s mindenemű gazdasági felszerelések. Bővebbet Arad, Verbos-iroda. 1702

KÜLÖNFÉLE.

Itt az influenza.

Védekezzünk, igyunk naponta háromszor Hehs-féle Vasas chinabort, ez a kellemes zamatu fűtő készítmény kitűnően absorbeálható vasas chinint tartalmaz, miért is úgy felnőttek, mint gyermekek is nagyszerű eredménnyel veszik. — Gyengélkedőknek, lábadozóknak, vérszegény, sápkóros egyéneknek legjobban ajánljuk. Ára 2-40 fillér. Kapható Földes Kelemen és Hehs Vilmos gyógyszertárában Aradon. 12

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

693

Losonczy Lajos

óras és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

11056., 11557—1915.

Hirdetmény.

A bánati Rayonskomandó április 24-én kelt átirata szerint az erődítési munkálatok kivitele alkalmával esetlegesen szenvedett károk legközelebb bizottságilag fognak megállapítani.

Felhívjuk tehát azon városi földbirtokosokat, vagy bérleket kiknek területén erődítési munkálatok készültek, akik ez által kárt szenvedtek s a kártalanításra igényt tartanak, hogy ebbeli igényüket folyó évi május 15-ig beárólag a hivatalos órákon belül a gazdasági tanácsnoknál bejelentésék.

Arad, 1915. május hó 1.

A városi tanács.

Horgony-Újment. Egyetlenül erős és tartós. Horgony-vas-álmint-festmény. Képes a legrosszabb állapotú ruhákra és szövetekre. Arad, Szent-Pál-utca 12.